

RDEČI PRAPOR

Glasilno jugoslovanske socialne demokracije.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 40 K, za pol leta 5 20 K, za četrt leta 2 60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K. — Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna petlit-vrtica, (širina 73 mm) Izhaja vsako sredo in soboto. 20 vin., pogojeni prostor 25. vin., poslana in razglasi 30 vin. Posamezna številka 10 v.

Politične pravice za ženske.

Državni zbor je v petek sprejel predlog socialnih demokratov, s katerim se izpreminja dosedanji društveni zakon. Med drugimi izpremembami je tudi ta, da smejo žene posej biti članice političnih društev in s tem je storjen prvi korak na poti ženskih političnih pravic. Reforma, ki je navidezno majhna, je prav vsled te določbe važna in pomembna, zakaj z njo se je prelomilo staro in uveljavilo popolnoma novo načelo. Zakonito je zdaj priznana, da ima žena politične interese in da se lahko bavi z njimi. To priznanje pa je že veliko vredno, zakaj od njega drži ravna črta do ženskih političnih pravic in do popolne politične enakopravnosti moža in žene.

Avstrijsko zakonodajstvo se ni nikoli zmenilo za ženo v politiki. Niti mislilo ni na njo. Stranke, ki se imenujejo svobodomiselnice, so zahtevale razne pravice za moške. Temeljni državni zakoni, na katerih sloni naša ustava, plod avstrijskega liberalizma, upoštevajo moža kot politično bitje; žena jim ne prihaja niti na misel. Pa kako naj bi jim prihajala, ko so napravljali liberalni zakoni celo med možem in možem velikanske razlike? Rečeno je pač, da smo pred zakonom vsi enaki, toda to je beseda na papirju, ki v praksi izgine kakor megla pred solncem. Najkrepkejši dokaz je volilna pravica. Komaj štiri leta je tega, kar je za državni zbor vpeljana takozvana splošna in enaka volilna pravica. Za deželne zbornice veljajo še vedno kurije, privilegiji na eni in brezpravnost na drugi strani. V deželni zbor še vedno veleposestnik lahko voli trikrat, delavec pa enkrat, če ga ni brezposelnost gonila s trebuhom za kruhom, tako da ni pred volitvijo dosegel glasovitega trajnega bivanja. In nič boje ni v občinah, kjer volilni zakoni ločijo patentirane in nepatentirane volilce.

Vpričo zakonite moške neenakosti se ni čuditi, da ni moglo biti govora o ženski enakopravnosti. Kdo naj bi bil kaj storil, kdo naj bi se bil bojeval zanjo? Pri vladah je bil klerikalni vpliv vedno velik in klerikalizem je po svoji naravi nasprotnik ženske pravice. Katolicizem smatra ženo sploh za manjvredno; žena ima molčati v cerkvi, žena ne more opravljati nobene cerkvene funkcije, cerkev se je celo prepirala, če ima žena dušo, torej če je pravzaprav sploh človek. Žena je

bila mati greha, posebljena zapeljivost, nevarna vsem krepostim. Pa tudi pri meščanskih liberalcih niso bili nazori mnogo drugačni. V buržoaziji so žene »krasni spol«, »slabši spol«; ugodne so v hiši za gospodinjstvo, za »reprezentacijo«, na plesih in izletih za zabavo, povrh tega potreben predmet za reči, o katerih se ne govori.

Vse naše vlade, naj so se naslanjale bolj na liberalce ali bolj na klerikalce, so bile konservativne. To se pravi: Smatrale so za svojo glavno nalogo preprečiti vsako novo stvar. Zakaj vse, kar je novo, moti mir in red; a ta dvojica je vsaki avstrijski vladi najsvetejša.

Bilo je treba, da je stopil nov činitelj na plan in si priboril veljavo, preden se je moglo misliti na politično enakopravnost žene. Ta činitelj je bil organizirani proletarijat. Razumel je zapostavljenost žene, ker je bil sam zapostavljen. Imel je zmisel za njen boj, ker se je sam moral bojevati za vsak košček svoje pravice. In umeval je žensko stremljenje, ker je med meščansko in delavsko ženo ogromna razlika. Proletarka dela. Njej ne minevajo dnevi ob sprejemih in posetih; njenih dolgih ur ne izpolnjuje modrovanje o modi, o novih klobukih, o trolejnih predmetih. Socialno vprašanje je zanje enako kakor za moža delavca. In politično sodelovanje ji je potreba, ne pa šport. To opazuje zaveden delavec, pa spoznava, da mora žena postati njegova sobojevnica.

Veliki napredek delavstva na političnem polju, zaznamovan z vpeljavo splošne volilne pravice za državni zbor, pomeni pravi začetek boja za žensko enakopravnost. Zato je popolnoma naravno, da so ravno socialni demokratje predlagali izpremembo društvenega zakona in zahtevali, da se ženi omogoči delo v politiki, da se ji prej dovoli vstop v politična društva.

To je zdaj državni zbor sklenil. Ni kdove kaj, a za začetek je vendar veliko. Zakaj še le zdaj bodo žene našle tla, na katerih se bodo lahko bojevale. Odtod pa se bo razvijalo delo za žensko volilno pravico, ki ima kronati žensko politično enakopravnost.

Ta boj tudi zanaprej ne bo igraka. Ne bo se mogel vediti tako burkasto, kakor ga vodijo angleške sufražetke. Treba bo resnega dela. A v reformi društvenega zakona je že veliko jamstvo, da to delo ne ostane brez uspeha. Čim je državni zbor priznal, da so

politična društva primerna za ženske, mora priznati, da so ženski politični cilji opravičeni. Zakaj politično društvo ni cilj, ampak sredstvo.

Dne 19. marca bodo po vsej državi žene na tisočih shodih demonstrirale za žensko volilno pravico. Ravno o pravem času je prišla izprememba društvenega zakona. Nedvomno se bodo tudi slovenske žene udeležile teh manifestacij in storile, kar je v njihovih močeh, da bodo nedeljski shodi primerni važnosti predmeta. V izpodbujo jim je lahko boj, ki so ga delavci vodili za svojo volilno pravico. Ne kratek ni bil in ne lahak. A uspeh je dosegel, ker je bil vztrajen in odločen, ker je bil organiziran.

Organizacija je v naših dneh pogoj vsakega uspeha. Organizacija se zdaj odpira ženam tudi za politično delo. Socialna demokracija je storila svojo dolžnost. Zdjaj je odvisno od žen, da izrabijo uspeh, ki ga je priborilo politično organizirano delavstvo. Žene se smejo politično organizirati; njihova stvar je, da se zdaj res organizirajo.

Politični odsevi.

Nove določbe društvenega zakona.

Če bi bil državni zbor sklenil vse, kar so predlagali socialni demokratje, bi bil napredek v društvenem zakonodajstvu jako velik. Toda v avstrijskem parlamentu odločuje meščanska večina in ta se boji krepkega napredka kakor namišljeni bolnik sapice. Po drugih državah se zdi vsakomur naravno, da se smejo državljani združevati, kakor se njim poljubi in da ne vprašujejo nikogar za dovoljenje. Društva, ki se snujejo za svoje, ne pa za vladne ali policijske namene, si dajejo pravila, kakršna hočejo sama, ne pa kakršna predpisujejo oblasti. Člane sprejemajo po svoji volji, ne pa po ukazih in pod kontrolo uradov.

Ali v Avstriji stoji od nekaj marsikaj na glavi, pa velja za glavno načelo, da je vse prepovedano. Samo izjeme dovoljujejo posebni zakoni. Milostno dovoljujejo postave državljanom, da smejo tudi snovati društva; ali da ne bi postali preobestni, jim ljubezniva postava takoj pripoveduje, kdo pa vendar ne sme snovati društva, kdo ne sme biti član, kakšna ne smejo biti društva, česa ne

smejo delati; in tistega, kar se ne sme, je dvakrat, trikrat več od tistega, kar se sme.

Da bi se tudi v Avstriji nekoliko rešili policijsko nazadnjaškega duha, so socialni demokratje predlagali obširno reformo društvenega zakona. Meščanske stranke so v odseku zelo pristrigle te zahteve. Končno pa je nekoliko napredka tudi k tej reformi. V bistvu obsegajo sprejete določbe sledeče točke:

1. Doslej je smel odbor političnega društva šteti samo pet do deset članov. Ta določba sedaj odpade; tudi politična društva bodo lahko imela toliko odbornikov, kolikor bodo potrebovala in hotela.

2. Prepovedano je bilo doslej nositi društvene zakone; zanaprej bo to dovoljeno.

3. Doslej je § 30. določal, da: »Inozemci, ženske osebe in mladoletni ne smejo biti sprejeti za člane političnih društev.«

Zdjaj se glasi § 30. tako: »Inozemci in osebe izpod 21. leta se ne smejo sprejemati za člane političnih društev.«

Izprememba je torej v tem, da imajo tudi mladoletni od 21. leta dalje in ženske pravico pristopati političnim društvom.

4. Doslej je moralo politično društvo vsakega novega člana v treh dneh naznaniti oblasti. Zdjaj se ima seznam članov predložiti oblasti v osmih dneh, če to zahteva.

5. Politična društva niso doslej smela imeti podružnic in se niso smela združevati. Poslej ne bodo smela imeti podružnic v inozemstvu in se ne bodo smela združevati z inozemskimi društvi. V Avstriji pa bodo lahko imela podružnice in tudi snovala zveze.

6. Določba, da odbornik enega političnega društva ne sme biti v odboru katerega drugega političnega društva, odpade.

7. Če se kako društvo bavi z javnimi volitvami, se to nima smatrati za politično v smislu zakona.

Ta reforma ima seveda priti še v gosposko zbornico. Tam so se menda vendar že toliko spametovali, da je ne bodo zavlačili.

* Finančni minister dr. Meyer, ki velja za učenjaka, je naznanil državnemu zboru obrise svojega finančnega načrta. Kakor smo že javili, se ne razlikuje zelo od tistega načrta, ki ga je hotel Bilinski vsiliti parlamentu. Tudi dr. Meyer išče nove vire tam, kjer jih iščejo vsi fiskalisti; tudi on hoče v prvi vrsti

LISTEK.

Pogum.

Piše Etbil Kristan.
(Konec.)

Jagar je položil obe pismi v svojo miznico. Poguma! — On torej nima poguma! No, pokaže jim, da ga ima. Sedaj se ga bodo vsi izogibali. To je gotovo. Pa tudi to je gotovo, da se on ne pokori. — In tudi to je pogum, morda večji, nego duclirati se.

Kakor je Jagar pričakoval, tako se je zgodilo. Vsi znanci so se mu jeli umikati in gledati ga s sovražnimi očmi. Često je moral poslušati zbadljivke, ki pa niso prihajale neposredno do njegovih ušes, kajti naravnost z njim se niso razgovarjali. Tudi anonimna pisma je dobival in večkrat se mu je zdelo, da spozna v njih Gojtanovo roko, dasi je bila pisava popačena. Neprijetno je bilo to življenje in Jagarju je postalo umevno, kako postanejo pošteni ljudje renegatje. Svojci te ne razumejo, žalijo, brcajo te, pehajo in sujejo izmed sebe; a človek je tako ustvarjen, da potrebuje družbe. In tako zaide med ljudi, ki ga hočejo razumeti, njegov rod pa ga imenuje poturico. Ali pa je manjši renegat tisti, ki ostane med staro družbo, pa zataji svoje nazore, izda svoja načela, da more ostati med ljudmi, ki ga ne marajo pristnega? ... Umevno mu je bilo, kako se to dogaja, toda on vendar ni postal renegat.

Živel je brez družbe in prenašal vse neprijetnosti in težave samovanja. Trpel pa je zelo, dasi ni nihče opazil njegovih globokih bolečin.

Minilo je nekoliko mesecev, kar pride neki dan Roblek k Jagarju.

— Brate, ali naj to vedno tako ostane? ga je vprašal.

— Kaj naj tako ostane, odtodno ne ostane? je zavrnil Jagar.

— No, to razmerje med nami. Kaj ne vidiš, da je to nenaravno? Glej, mi, jaz in še nekaj mojih prijateljev vemo prav dobro, da si ti najbolj nadarjen in da najbolj globoko misliš med nami. In zato nam je žal, da so nastale tako neumne razmere. Vedno smo te imeli radi; zakaj bi torej bili sovražniki?

— Sovražniki! Dragi moj Roblek, jaz ne sovražim nikogar.

— Tega ne razumem.

— Pa vendar je prav lahko. Jaz ne sovražim nikdar ljudi, temveč samo stvar. Toda če misliš, da se ti posreči, ustanoviti kako prijateljstvo med mano in tistimi tvojimi tovariši, ki sploh niso zmogni nobenega prijateljstva, si prišel zaman. Najbolje je torej, da mi naravnost poveš, česa želiš.

— To je težko, Jagar. Tudi ne vem, ali me boš lahko prav razumel.

— Le poizkusi. Govori brez ovinkov. To mi je najljubše v vsakem pogovoru.

— Glavno, česar želim, je tvoje prijateljstvo.

— Prijateljstvo se ne more sklepati z besedami.

— To vem. Saj ne zahtevam, da izrečeš pri tej priči: Jaz sem ti prijatelj. Pa to bi rad, da nastane med nama zopet tako razmerje, v katerem bi bilo mogoče, da postaneva vsaj s časom lahko prijatelja.

— In kako naj bi se to zgodilo?

— Jaz — jaz ne vem prav. Ali mislim, da bi moralo biti vendar mogoče. Nekaj bi se moralo zgoditi, da izgine tista napetost, ki nas deli v dva nasprotna tabora.

— Ali so se morda nazori v nasprotnem taboru izpremenili?

— Roblek je bil očitno v zadregi. Vedel je, da misli večina njegovih tovarišev še vedno tako kakor takrat, ko je nastal preprič, bolj rečeno, da sploh ne misli, nego da samo govori tjavendan, kakor moda zahteva.

— Ti bi moral biti nekoliko popustljiv, Jagar.

Janko je zmajal z glavo.

— Ti se še vedno motiš. Tako ne gre, kakor ti misliš. Tvoji tovariši bi zahtevali, naj popuščam tam, kjer bi bila vsaka popustljivost ne le ničvredna, temveč tudi nemogoča. Pa pustiva to. Povej mi rajši, kaj se je vendar zgodilo, da prihajaš ravno ti k meni.

— Roblek je postal rdeč kakor kuhan rak.

— Jaz, jaz — hm, jaz ... je jecjal. Jaz — no — pa končno — tebi vendar lahko povem, saj nisi tak kakor drugi.

— Povej, povej! Kaj bi se obotavljal? Meni se lahko vse pove. Predsodkov nimam, to bi ti bilo itak lahko znano. Torej z besedo na dan!

— No, da. Drugi bi se mi rogali in smejali ...

— Morda si zaljubljen.

— Da.

Ko je to povedal, mu je oblila rdečica ves obraz in tako je bil v stiski, kakor da je šestnajstletno dekle priznalo svojo ljubezen.

— Menda pač spoznaš, da to ni nič huđega?

— Ne, seveda ne. Pa veš, to je tako čudno. Nekomu moram povedati, da ljubim, drugače nimam miru.

— Pa imaš resne misli?

— Seveda jih imam.

— Da me razumeš! Ali misliš resno s to ljubcznijo?

— Da, da.

— Dobro. Sedaj mi pa povej, ali bi ti bilo všeč, da dobiš marioneto za ženo —

— jaz seveda ne poznam tvoje ljubice, ampak vprašam te, ker je verjetno, da bo tvoja sodba v teh rečeh sedaj bolj resna nego takrat; saj veš kdaj. Trdilo so tedaj, da je žena samo igračka. Ali želiš dobiti igračko? Ne poznam zgodovine tvoje ljubezni; saj niti ne vem, ali sta že drug drugemu povedala, da se imata rada ... Ne segaj mi v besedo, saj te ne izprašujem o tem. A to mi povej: Ali

zvišati indirektno davke, to je zvaliti največja bremena na rame širokim slojem prebivalstva. — Dr. Meyer je naglašal, da se državno delovanje prihodnja leta ne sme omejiti na zadoščenje vojaških potreb, ampak da se ne smejo deželne finance pustiti brez pomoči, da pritiska skrb za državne uradnike, za prometne potrebe, za socialno politične naloge in za neizogibne potrebe uprave. To so vse lepe reči. Vsi vemo, da je Avstrija do skrajnosti zanemarjala socialne reforme — ureditev uradniških razmer — in da bi bilo treba denarja za izpolnitev najnujnejših zahtev delavnega ljudstva. Vemo pa tudi, da je imel socialne naloge vsak finančni minister na jeziku, kadar je hotel opravičiti svoje denarne zahteve, a kadar so bili milijoni dovoljeni, je ostala socialna reforma pod mizo, denar pa je požrl militarizem. Tiste težke milione, ki so jih delegacije letos že dovolile za dridnavte, križarke, torpedovke in kanone, mora finančna uprava poskrbeti. To stoji v prvi vrsti. Denar, ki pride v državne blagajne, služi najprvo v ta namen. Če potem nič ne ostane, bo finančni minister zopet pritegnil vijak, da izpreša denarja za prometne potrebe, za socialno reformo, saniranje deželnih financ itd. A ko bodo prve kronice začele kapati iz novih davkov, bodo delegacije že zopet sklepale o novih vojaških zahtevah in tako nima avstrijsko prebivalstvo nikdar druge naloge kakor plačevati za militarizem. Tega ne izpremeni noben Bilinski in noben Meyer, dokler ne stopi ljudstvo samo krepkeje na noge in se ne otrese svojih pijavk.

* **Novi brambni zakon** je že četrta leta gotov. V par dneh bo že dotiskan. Vlada namerava predložiti brambni zakon takoj po Veliki noči obema zbornicama, toda le pod pogojem, če se bo do takrat deseglo sporazumljenje glede vojaškega kazenskega procesa. Do danes se namreč navzlic ponovnim konferencam ni posrečilo glede teh vprašanj doseči sporazumljenje med avstrijsko in ogrsko vlado. Koncem tega meseca se bodo v tem oziru vršile nove konference. In od teh bo odvisno, če bo brambni zakon ob določenem času predložen zbornicama. Če bodo pri debati videli, da bodo najbistvenejše točke brambnega zakona za skupno armado v obeh zbornicah sprejete, tedaj se bo na povelje cesarjevo izdal poseben brambni zakon za Bosno in Hercegovino.

* **Ogrski ministrski predsednik Khuen-Hedervary** se je izrazil o delovnem programu ogrskega državnega zbora sledeče: v pondeljek pride na razpravo redni proračun za leto 1911. Potem pride na vrsto predloga o brambni reformi, ki bo končana do aprila. Ministrski predsednik odklanja vsako zvezo med brambno reformo in volilno reformo. Upa, da se izvede dveletna vojaška služba, nato pridejo narodnostne koncesije v novem kazenskem procesu in upa, da tudi pri tem ne bo naletel na mnogo odpora.

* **Črnogorski kralj Nikita** pride koncem marca obiskat cesarja na Dunaj. Prej pa obišče še Rim. Iz Dunaja se napoti kralj Nikita v Petrograd. Nadalje poročajo, da obišče cesarja na Dunaju koncem aprila tudi bolgarski kralj Ferdinand.

* **V okolici Tuze** so se spopadli Arnavti in turške vojne čete. Arnavti so izgubili 8 mož, nakar so se izgubili nazaj čez črnogorsko mejo.

* **Španski ministrski predsednik Canalejas** je izjavil v zbornici, da predloži še pred preteklem enega meseca predlog o novem društvenem zakonu, ki bo brez ozira na želje Vatikana zasledoval moderne težnje.

* **Portugalsko časopisje** prinaša vesti, da se je posrečilo razkriti obsežno in zelo široko razvito zaroto proti obstoječi državni obliki, republiki. Monarhisti hočejo pregnati republikansko vlado ter zopet privedi na Portugalsko bivšega kralja Manuela. Počakati hočejo samo še na izid novih volitev v parlament, katere se bodo vršile v treh mesecih, potem pa hočejo uporabiti vse svoje sile v zmislu svojih naklepov. Zatrjuje se, da je na Portugalskem še zelo mnogo monarhistov in kralju verno vdanih pristašev in da ti niso brez upanja na zmago. Nasprotno pa nadzoruje republikanska vlada najstrože vse to gibanje in vse korake monarhistično mislečih ljudi.

* **Iz Jemena** se poroča turški vladi, da je turško vojaštvo povsod zmagovito. Vnovič se je vršil boj med vstaši in turškimi četami, v katerem boju so bili vstaši popolnoma poraženi.

Domače vesti.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Mladinska zveza.** Dobili smo sledeči oklic: Osnovani smo »Splošno mladinsko zvezo za Kranjsko s sedežem v Ljubljani« in pozivljamo vse sodruge in sodruginje v Ljubljani in na deželi, na Jesenicah, Javornikih, Tržiču, Kamniku, Vrhniki, v Zagorju ob Savi, Litiji, Borovnici, Rakeku itd., da gredo takoj na delo in nabirajo člane za splošno mladinsko zvezo. Član je lahko vsakdo od 14. do 24. leta brez razlike spola. Vpisnina znaša 20 vin., mesečni prispevek pa 30 vin. Vsa pojasnila daje sodrug Josip Berdajs, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstropje; pri njem se dobe pravila, pristopne izjave, legitimacije, članske izkaznice ter vse potrebne tiskovine za odseke. O nalogah mladinske zveze pravi § 3. njenih pravil: Svoj namen skuša zveza doseči s tem, da

a) prireja shode, predavanja, razgovore itd.

b) ustanavlja krožke, prireja in vzdržuje pouke in tečaje iz vseh znanja vrednih predmetov;

c) goji petje, šport in telovadbo, posreduje zabave, prireja predstave, koncerte, recitacije itd.;

d) ustanavlja in vzdržuje v svojem okrožju knjižnice in čitalnice ter posredovalnice učnih prostorov in služb;

e) izdaja okrožnice, knjižice ter posreduje svojim članom časopise;

f) sklepa in vloga resolucije in odposilja deputacije;

g) daje svojim članom moralno podporo ter brezplačno pravno varstvo v sporih, izvirajočih iz zvezinega delovanja.

Za pospeševanje navedenih namenov stopa zveza lahko v dotiko z društvi in zvezami enakih smotrov.

Da olajšamo sodrugom na deželi delo, smo pripravljene prirediti shode v ta namen, če se zvezi sporoči želja. Na delo, sodrug! Kdor ima mladino, ima bodočnost!

— **Slov. akad. društvo „Adrija“** v Pragi ima dne 18. t. m. svoj prvi občni zbor v tem letnem tečaju. Razen navadnega sporeda je na dnevnem redu še volitev odbora in eksekutive. (Lokal »U Kufih oka«).

Odbor.

— **„Slovenec“** bi rad s svojimi klaverinimi vici popravil vtisk, ki ga je napravila škofova okrožnica v slovenski javnosti. In pri tem misli, da se mi jezimo zaradi te okrožnice. Ali »Slovenec« se moti. Prav »Rdeči Prapor« se nič ne jezi, zakaj naš list ni dobival naročnikov vsled škofovega priporočila in jih ne bo izgubil vsled njegovega zmerjanja. Ali škofova okrožnica ni privatno

pismo; priložena je bila klerikalnim časopisom, čitala se je na prižnicah in zato ima javna kritika pravico, da se bavi z njo. Celotne postavke se smejo kritizirati, pa se ne bi smele Jegličeve nerodne stilistične vaje! Kar se nas tiče, napiše Bonaventura lahko vsak teden tak ukaz svojim ovčicam, naša kri se zaradi tega ne bo vznemirjala. Predobro vemo, da bo škof ž njimi škodoval le tistim, katerim bi rad koristil. Čim bolj rohni, tembolj upozarja ljudstvo na tiste časopise, na katere sicer morda niti ne misli. In morda je tudi škofu znana filozofija o prepovedanem sadu. Za tiste, ki sploh ne znajo misliti, je bila poslanica nepotrebna, zakaj te dušice ne bodo vzele v roko lista, ki ga je treba čitati tako, da se možgani nekoliko napenjajo. Tisti, ki nimajo slame v glavi, se bodo pa vendar enkrat vprašali, kako se vjema prostaški ton škofovega spisa z nadpastirskim dostojanstvom in zakaj naj bi bilo tako nevarno, slišati tudi drugi zvon. Če se »Slovenec« nekoliko potrudil, bo že ugani, kam vodijo take misli. Druga reč pa je ta, da se škof — ne kot privatna oseba, kar bi bila njegova pravica, ampak kot cerkveni funkcionar spušča v politiko in terorizira svoje vernike. Kaj bi n. pr. »Slovenec« dejal, če bi kak okrajni glavar prepovedal čitanje »Slovenca«? Po pravici bi zaklical, da je to zločaba uradne oblasti. Ali je to, kar dela Jeglič, kaj drugega? — Kaj misli katoliško škofilo, da veljajo za škofove res taki privilegiji? Kranjsko vendar še ni provinca cerkvene države. Če ima škof pravico izražati svoje mnenje, jo imajo tudi tisti, ki mislijo drugače kakor on.

— **Odhodnico** so priredili organizirani železničarji v soboto višjemu revidentu gosp. Žiliču, ki je šel po 43 službenih letih v pokoj. Gospod Žilič je bil pri železničarjih zelo priljubljen, ker je znal stroge zahteve težke službe vedno združevati z zakoni človečnosti. V časih, ko je na ljubljanskem južnem kolodvoru vladal pravi tiranski sistem, je bil gospod Žilič tako samostojen, da se nikdar ni uklonil insinujacijam ljudi, ki so zahtevali, da naj bi bil predpostavljeni zatiralci osovja in denunciant. Med njimi in podrejenimi mu železničarji so bili vedno iskreni, lahko bi se reklo prijateljski odnosi, a to je bilo tudi službi le v prid. Kako priljubljen je bil gospod Žilič, se je pokazalo na njegovem častnem večeru, ki je bil prirejen v hotelu pri južnem kolodvoru. Salon je bil prijazno dekoriran in slavljenec je dobil časten prostor sredi velike množice železničarjev vseh kategorij in stopinj, ter njihovih družin, tako da so bili prostori celo premajhni. Intimna slavnost se je otvorila s produkcijo na klavirju. Potem je sodrug E. Kristan v imenu organiziranih železničarjev nagovoril jubilarja z vznešenimi besedami, zatrjujoč mu, da mu ohranijo prijazen spomin vsi, ki so z njim prihajali v stik in želeč mu, da bi čim dalje užival pokoj, ki si ga je pošteno zaslužil s 43 bojnimi leti težke službe na železnici. Potem so mu železničarji izročili lep srebra, graviran pokal in šopek cvetlic. Jubilar je bil očitno ginjen in se je iskreno zahvaljeval. Na slavnosti je sodeloval tudi pevski odsek »Vzajemnosti« pod vodstvom sodruga Baloga.

— **Znižana voznina za delavce na domu.** Neka tovarna za čevlje se je obrnila svoj čas na trgovsko zbornico za intervencijo, ker se je na gorenjski in tržiški železnični progji od strani železniških organov delavcem na domu odrekla pravica, posluževati se na podlagi legitimacije za delavce znižane voznine do tovarne in domov. Prepričana, da to ne odgovarja bistvu predmetnih predpisov, se je zbornica pritožila v utemeljeni vlogi na merodajnem mestu. C. kr.

jo odpuščanja. To je bil tvoj pogoj. Sedaj bi rad vedel, česa še želiš v dokaz, da nisi več strahopeten in da lahko pričakujem s časom tvojega prijateljstva?

— Samo še enega dokaza želim, a ta je najtežji.

— Govori.

— Pojdi k svojim tovarišem, pa jim reci: Jaz ljubim, a dekle ni marioneta, temveč žena, človeško bitje, kakor mi moja ljubezen ni igrarija, nego mogočen nagon mojega notranjega življenja. Jaz spoštujem svojo ljubico, ker je drugače ne bi mogel ljubiti in vaši nazori so napačni.

— Pojdem in povem jim.

— A oni se bodo rogali in zasmehovali te bodo.

— Svobodno.

— Morda te celo izobčijo iz svoje družbe. In samovanje je težko, da veš.

— Pripravljen sem tudi na to. Ti si prenašal vse, ko si bil res povsem sam. Jaz pa ne bom več tako osamljen, kajti ti me ne pahneš od sebe. Tam jih je mnogo, midva bova sama. Toda najine vrste se bodo povečavale, njih število pa se bo krčilo in končno zmagamo mi.

— Dobro, Roblek. Tak pogum velja. Pojdi, midva postaneva prijatelja.

ravnateljstvo državnih železnic je nato naznanilo v dopisu z dne 27. novembra, da je glede gorenjske proge izdalo postajam potrebni naloge, in sicer na podlagi osebne tarife del II., zvezek I. V tarifi za lokalno železnico Kranj-Tržič pa ni določbe za izdajanje delavskih izkaznic, zagadelj na tej progji ni mogoče vporabljeni vozne ugodnosti te vrste za delavce na domu. Treba je bilo torej zaradi dopolnitve predpisov obrniti se na c. kr. železniško ministrstvo. V dopisu z dne 3. t. m. je c. kr. ravnateljstvo državnih železnic naznanilo, da so odslej dovoljene tudi na progji Kranj-Tržič vozne olajšave za delavce na domu, če se izkažejo s potrdilom obrtnega oblastva, da so delavci na domu in z delavsko legitimacijo, in sicer pri voznjah za prevzemanje materijala ali oddajanja izdelkov od postaje, ki je najbližja stanovališču delavca, do postaje, ki je najbližja bivališču delovalca ter obratno.

— **Nekoliko volilne statistike.** Reklamacijsko postopanje je zaključeno in so poprave v volilskih imenikih že izvršene. Vseh reklamacij je bilo okroglo 1300, nekako polovico vseh je vložila liberalna stranka, dobro tretjino S. L. S., ostale pa Nemci, oziroma socialni demokrati. Rešitve so večinoma že vse dostavljene. V prvem razredu, ki je prvotno štel 1508 volilnih upravičencev, se je vsled reklamacij vpisalo 12 volilcev, izbrisalo pa 27, tako da jih sedaj šteje 1493. V drugem volilnem razredu je bilo prvotno vpisanih 3439 volilcev, pripisalo pa se je 93 in izbrisalo 74 volilnih upravičencev, tako da jih sedaj šteje 3458. V tretjem volilnem razredu je bilo sprva 9003 volilcev, vpisalo pa se je nanovo 166 in izbrisalo 296 volilcev, oziroma 266 in 392, ker se prepisi in izbriši v I. in II. razredu v III. razredu ponavljajo. Prvi razred se je tedaj skrčil za 15, drugi je narasel za 19 in tretji razred se je skrčil za 126 volilcev. Prvotno skupno število volilcev je znašalo 13.950 volilce, to število pa se je vsled reklamacijskega postopanja skrčilo za 122 volilcev, katerih bo sedaj 13.828. Raznovrstnih poprav imen, priimkov, poklica in stanovanja je bilo v prvem razredu 31, v drugem 64 in v tretjem 88, oziroma 183, ker se poprave I. in II. razredu v tretjem razredu ponavljajo. Če se vpošteva obširnost volilnega operata, so uveljavljene izpremembe, oziroma poprave neznatne in ne izpremene mnogo celote. Popravljeni volilni imeniki so skozi 8 dni razpoloženi v mestni posvetovalnici vsakomur na vpogled in sicer od 8. zjutraj do 6. zvečer, v nedeljo pa samo od 8. do 16. dopoldne.

— **V odbor „Slovenske Matice“** so bili izvoljeni na 47. občnem zboru dne 5. marca t. l. sledeči gospodje: Peter vitez Grasselli, prof. Ferd. Seidl, dr. Fran. Kos, svetnik Andrej Senekovič, ravnatelj Ivan Subić, svetnik dr. Fr. Detela, ravnatelj dr. Lovro Požar, kanonik Ivan Sušnik, prof. Aleš Ušeničnik in pesnik Oton Zupančič.

— **„Glasbena Matica“** priredi v nedeljo, dne 19. t. m. ob 1/8 zvečer v veliki dvorani »Uniona« veliki koncert, na katerem se večinoma ponavljajo tiste pevske in glasbene točke, ki so bile na sporedu zadnjega koncerta. Pele se bodo razne pesmi slovenskih skladateljev. Med drugim se bo izvajala tudi krasna Beethovenova peta simfonija.

— **Zagorje.** Dne 19. t. m. ob 2. popoldne se vrši v salonu g. Miheliča v Toplicah velik javen političen shod, ki ga sklicuje tukajšnja politična organizacija, da zavzame stališče napram najnovejšemu atentatu militarizma in marinizma, ki smo o njem že razpravljali na drugem mestu. Govoril bo na shodu sodrug Mrak o predmetu: Militarizem in meščanska politika s posebnim ozirom na slovenski klerikalizem. — Sodrugij Zavedajte se važnosti položaja in pridite vsi do zadnjega na shod, pa pripeljite tudi svoje žene s seboj. Pa ne samo sodrugij, vse, kar količkaj svobodoljubno misli, se mora udeležiti tega važnega shoda. Pokažimo, da se zavedamo svojega človeškega in narodnega dostojanstva in skrbimo, da bo ta shod mogoča manifestacija neodvisne slovenske volje proti zločinskemu početju raznih mogotcev in njihovih podreptnikov! Torej vsi do zadnjega na shod!

— **Uboj.** Dne 28. marca zvečer je nastal na cesti v Podrečah v kranjskem okraju med hlapcema Antonom Jenkom in Matejem Kristanom na eni in kajzerjevim sinom Matejem Jamnikom na drugi strani zaradi vasovanja preprij. Jamnik je potegnil nož in z njim osuval Jamnika večkrat v glavo in v prsi. Jamnik se je brez zavesti zgrudil in je kmalu potem, ko so ga prenesli k njegovim staršem na dom, izdihnil.

— **Žrtev alkohola.** 52letni vdovec, mizar Jakob Oblak iz Trboj v kranjskem okraju rad pije žganje. Dne 6. marca je prišel ob 3. popoldne, ko je bil pil že vino v neki gostilni, v neki privatni hiši pa žganje, v gostilno Angele Zum in si dal prinesti ruma. Med tem ko so domači opravljali svoja posla, je ostal Oblak sam v gostilniški sobi, kjer so ga našli čez nekaj časa mrtvega na

misli, da bi bila tvoja pridobitev mnogo vredna, ako pridobiš bitje brez lastne volje in brez lastnih misli?

— Ne, ne, ne, Jagar. Moral sem se boriti radi svoje ljubezni in najbrže bo treba še mnogo boja. In ti imaš prav. Lutka ga ne bi bila vredna in tudi jaz ne bi bil nič vreden, ako bi se spuščal v težek boj, vedoč, da bo cena moje zmage navadna marioneta. Toda ona je deklet, — da ti morem povedati, kakšno deklet!

— No da, najbrže bo lepa.

— Oh, kaj lepa. Je že res, da je tudi lepa, a radi same lepote bi se ne bil zaljubil vanjo.

— Torej je morda tudi bogata. Premoženje je v takih rečeh velikega pomena. Veljavno utegne biti za celo življenje.

— Prestani, Jagar. Ona ni bogata, ampak

— Ampak očeta ali strica ima morda, ki je upliven v visokih birokratičnih krogih ali pri visoki financi. Vsled tega je cela stvar jako praktična, kajti oče ali stric te lahko protežira in ti narediš meni nič tebi nič svojega doktorja in potem dobiš službo, pa avanziraš, da sam ne veš kako.

— Stani, Jagar! Je zakričal Roblek, že ves razburjen. Ti me zasmehuješ in žaljš mojo ljubico!

— Kaj? Zasmehujem? Saj nisem dejal besedice, ki bi mogla biti žaljiva; o zasmehovanju ni bilo niti govora.

— Ne, besedice nisi dejal, ali vse skupaj, ali razumeš, vse skupaj je žaljivo, — je Roblek že kar kričal — a jaz ne bom tega mirno prenašal, to ti kar naravnost povem.

— Tega ne boš mirno prenašal?... Dobro. Kaj pa storiš, ako boš dan na dan poslušal take in še drugačne reči? In slišal jih boš, kajti radi tega, ker si se ti zaljublil, se ne bodo spremenile tiste duše. S pogledi, svojimi smehljaji, s tonom svojega govora bodo žalili tvojo ljubico, kajti zakaj bi bila ona za nje kaj drugega, nego so vse žene? In ti jim bodeš prijatelj. Radi tvoje ljubice se včasih malo sprete, morda se nekoliko stepete, seveda pravilno, v navzočnosti priči in zdravnika in potem bode vse zopet dobro.

— Razumem te, Jagar. Pa tako ne bo. Jaz ljubim. Moje čustvo, moji težki boji — vse, vse me je spremenilo. Jaz nisem več tako strahopeten, kakor sem bil tisti večer. Kajti to je res, da smo bili tedaj vsi strahopetneži, ti edini si bil res pogumen. In zato sem prišel danes k tebi in morda pride s časom še marsikdo, ki te je takrat preziral in zasmehoval. Jaz sem svoji ljubici povedal, kaj se je takrat zgodilo in prosil sem

tleh. Najbrže ga je zadel srčna kap vsled preobilo zaužitega žganja.

— **Nesreča.** Iz Notranjih Goric se poroča: Dne 5. t. m. se je pripetila pri čuvajnici južne železnice števil. 654 precejšnja nesreča. Fr. Rožnik, posestnik iz Plešivice je čakal pred zaprtimi zavornami ob polu 12. dopoldne na brzovlak. Ko vlak pridrvi, sta se posestniku vola splašila in zlomila zavore. Eden je prišel pod vlak, ki ga je popolnoma razmesaril, drugemu pa je vlak samo odbil rogove. Posestniku se ni pripetilo nič.

Stajersko.

— **Rogaška Slatina.** Katoliški kaplan Verk daje posebno liberalnemu časopisju veliko povoda, da se bavi z njegovo osebo. Zdi se namreč, da ima gospod kaplan precej čudne nazore o »svobodni ljubezni« in da je to razlog, zakaj da roma iz fare v fare in povsod zapušča dvomljive spomine. Bil je že v Rajhenburgu, v Trbovljah, v Slovenem gradu, v Gornjem gradu, v Halozah — pa pravijo, da nikjer ni bilo posebnega žalovanja za njim. No, mi se ne bomo bavili z njegovimi ljubezenskimi avanturami. Ali v Rogiški Slatini je cenjeni gospod kaplan tudi na drugačen način izkazoval svoje pojme o krščanski ljubezni. Kadar se poje nova maša, je pri nas neopravičena navada, da se fehtari vsepovsod za mladega mašnika in tako je tudi Verk zbiral v svojo novo adjustirano torbo, kolikor se je le dalo. Razlike med premožnimi in nepremožnimi ni delal; kjer se je dobilo darilo, je bilo dobro, kjer ni bilo tega, je bil zadovoljen tudi s posojilom. Tako sta se dala pri nas zakonska Kuster speljati, da sta posodila novo maziljenemu gospodu 48 kron, da so se mogli njegovi kolegi in razne tercijalke bolje bavljati. Preteklo je od tistega časa šest let. Gospod kaplan se ni zmenil za svoj dolg, zakonska pa sta tudi molčala. Ni se jima godilo dobro, ali prišlo je hujske. Žena je zbolela in leži že osemindvajset mesecev v postelji. V hišo je prišla najhujša beda z vsem pomanjkanjem in s stradanjem. Tedaj se je mož domislil, da bi gospod kaplan laže pogrešil tistih 48 kron kakor on s svojo revščino in težko bolno ženo. Pisal je katoliškemu možu, ali odgovora ni bilo. Potožil je svojo bridkost kaplanovi materi, ki mu je obljubila, da spomni sina in mu sama prinese denar, čim ji bo kaplan pisal. Ali zopet je minil čas, pa ni bilo ne pisma ne denarja. Ob priliki je mož srečal mater in jo vprašal, kaj da je. Tedaj mu je povedala, da ji je sin pisal, da je — zmoli par Češčenih Marij za tisti denar! Mož je spoznal, da se tako nič ne opravi, pa je pisal škofu v Maribor. Opisal mu je vso svojo bedo, ali tudi gospod nadpastir se ni zmenil zanjo. Če bi se možu dobro godilo, bi najrajši pozabil na svojih 48 kron. Ali kdo mu more v njegovih razmerah zameriti, da se poteguje za tisto, kar je njegovo? Bridke so njegove izkušnje s krščansko ljubeznijo, ali gospod kaplan naj bo prepričan, da s svojo prešernostjo ne bo »šturmal« nebes.

Trst.

Ženam pravice.

V nedeljo dne 19. t. m. bo v Trstu na trgu Donadoni ob 10. dopoldne

manifestacijski shod

pod milim nebom

za ženske pravice.

Govorilo se bo v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku.

Sodrugom in sodruginjam priporočamo, da pridejo na shod s svojimi ženami, sestrami in prijateljicami. V nedeljo naj tudi tržaško ženstvo manifestira za svoje pravice.

V nedeljo vsi na trg Donadoni.

— **Shod zidarjev v Barkovljah** je bil v nedeljo 12. t. m. ob 10. dopoldne v gostilni »Della Riviera«. Udeležba je bila častna. Govorili so razni zidarji in sodrug Regent v imenu in za organizacijo. Število organiziranih zidarjev raste danes za dnem. Do nedelje se jih je bilo priglasilo že 1100. To je navdušilo navzoče. Pa dejstvo, da so začeli delodajalci upoštevati zahteve zidarjev je mnogo navzočih prepričalo, da je v organizaciji edina rešitev iz delavske bede. Izvoljeni so bili na shodu tudi trije zaupniki za Barkovlje. To so sodrugi: Dragotin Stare, Dragotin Martilanc in Viktor Vodopivec. Ti imajo nalogo pobirati tedenske prispevke in donati organizaciji želje in priporočila zidarjev. Shod se je končal ob velikem navdušenju za organizacijo, kateri je pristopilo takoj zopet lepo število barkovljanskih zidarjev.

Goriško. Nabrežina.

(Konec.)

Do občnega zbora je pristopilo 52 udov. Na zboru sta javila svoj pristop še dva člana. Zbor je otvoril g. Höllers s pozdravnim govorom. Nato je predaval pok. tehnik Rajmund Caharija: »O pomenu ljudskih knjižnic«. Prvo leto se je priredilo 5 predavanj in sicer so predavali: Akademik gosp. P. Medvešek o temi: »Žensko vprašanje«; akademik g. A. Cigoj o temi: »Civilni zakon«; g. profesor dr. Ivan Franke »O Adi Negri«; dr. A. Dermota o temi: »Žensko vprašanje«; dr. K. Lončar o temi: »Slovenci in njih narodni preporod«. Pri vsakem predavanju je bilo navzočih povprečno 150 oseb. V letu 1907 so se priredila 4 predavanja in sicer so predavali: g. Iv. Regent o temi: »Žensko vprašanje«; g. Fr. Čok o temi: »Zgodovina mesta Trsta«; g. H. Höllner o temi: »Žensko vprašanje«; g. dr. Just Pertot o temi: »Alkoholizem, veliko javno zlo«. Gospodarski in politični odnosi, ki so takrat vladali v Nabrežini, so knjižnico malone ugonobili. Člani so iz raznih vzrokov in nevzrokov izstopali; ostalih se je lotevala malodušnost, izgubljali so pogum! Sovražniki prosvete so se že veselili propada knjižnice in ji prorokovali nečastno smrt. Občni zbor za leto 1908, ki se je vršil dne 14. marca 1909, kaže lep napredek. Posedovalo se je ca. 350 knjig. V odbor so bile izvoljene večinoma mlade moči, ki so si stavile kot glavno nalogo preurediti knjižnico. Konec leta 1909 je bilo čistega premoženja po odbitku obveznosti knjižnice K 1090/67. Ozirajoč se na želje društvenikov je odbor skušal zopet oživiti predavanja. V to svrhu se je obrnil na več strani, a dobil ni niti odgovora! Sploh pa je bilo finančno stanje knjižnice zelo žalostno in predavanja stanejo denar. — Omeniti nam je tudi, pa je tukajšnje županstvo javilo knjižnici dne 31. maja 1909 z odlokom št. 848, da odtegne isti dosedanjo mesečno podporo v znesku K 8. Vzrok tej — vse-kakor značilni — odtegnitvi je iskati v političnih momentih. Z zadoščenjem moremo konstatirati, da tukajšnja zavedna javnost ni odpravljala ukrepa starejšinstva. V znak simpatije do knjižnice se je nabrala svota K 38/38 darov. Število članov se je zvišalo od 40 na 62. Leto 1910 se je začelo v znamenju dela. Dne 10. aprila se je priredila veselica z igro, petjem in plesom. Uprizorila se je enodejanka »Šolski nadzornik«, igra s petjem. Več članov je izrazilo željo, da naj se osnuje dramatični odsek knjižnice. Odbor se je potrudil; ali z obžalovanjem moramo javiti, da se ta ideja ni uresničila. Dne 31. julija 1910 se je priredila javna tombola s plesom. Nepričakovan gmoten uspeh je pripomogel, da je knjižnica poravnala vse svoje obveznosti in tako postala samosvoja, neodvisna. Pod vplivom zunanjih uspehov je bilo tudi notranje delovanje enotnejše, agilnejše. Odbor je imel 10 sej, ter se je od 26 stavljenih predlogov udeležilo 18. Tajništvo je prejelo 14 dopisov in oddalo 40 dopisov; skupaj torej 54 dopisov. Stanje članov je bilo 31. decembra 1909 — 62. Vstopilo med letom 1910 — 24. Izstopilo med letom 1910 12. Ostane članov 31. decembra 1910 — 74. Prirastek torej za 12 članov (19,35%). Razeseljevo dejstvo je, da se je začela mladina — posebno ženski spol — zanimati za knjižnico in čitati knjige. Upati je, da ne ostane samo pri začetku. Dolžnost vsakega člana je, da pridobi knjižnici čimveč dobrih, stanovitnih članov. Kakor lansko leto, tako je tudi letos prejela knjižnica znatno vsoto darov, ki so znašali K 83/69. Z željo, da dobe mnogo posnemovalcev — iskrena zahvala!

Delavsko gibanje.

— **Odbornike skupine lesnih delavcev** v Ljubljani vabim na sejo, ki bo v petek, dne 17. t. m. zvečer takoj po delu društvenem lokalno. Tovariši, pridite polnoštevilno. Fr. Babšek.

Načelstvo zveze lesnih delavcev avstrijskih sklicuje redni zvezini zbor, ki se bo vršil letos ob velikonočnih praznikih v Brnu. Trajal bo tri dni. Provizorično predlaga načelstvo sledeči dnevni red:

1. Poročila;
- a) načelstva zveze;
- b) nazorstva;
- c) razsodišča.
2. Regulacija prispevkov in podpor.
3. Stavke in izključbe.
4. Organizacija in agitacija.
5. Volitve načelstva, nadzorstva in razsodišča.
6. Strokovno časopisje.
7. Razno.

Kraje, v katerih se volijo delegatje in njih število, objavijo na podlagi števila članstva izkazanega v zadnjem četrtletju pretečenega leta zvezini časopisi »Drevodělnik« (češko), »Robotnik Drzevny« (poljsko) in »Holzarbeiter« (nemško).

Na Ljubljano pripade 1 delegat.

Zveza lesnih delavcev v Srbiji je imela dne 26. in 27. svečana svoje glavno zborovanje v Belgradu. Dnevni red je bil zelo obširen. Srbska zveza lesnih delavcev je štela koncem leta 1910. 700 članov, od teh jih biva 340 v Belgradu, ostali so razdeljeni po raznih krajevnih skupinah, ki jih je v raznih mestih po deželi 14. Dohodkov je imela zveza v pretečenem letu 14.226 dinarjev. Poleg 700 organiziranih lesnih delavcev se nahaja v Srbiji še 400 tovarišev, ki jih je treba za organizacijo pridobiti. V celi deželi delajo lesni delavci, ponajveč mizarji, na podlagi kolektivne pogodbe, ki je veljavna za vso deželo in ki dooločuje za Belgrad 9, za razna mesta po deželi 9 in 9 1/2 urni delavni čas. Dnevni zaslužek znaša 4 do 7 dinarjev. Zabeležili smo to, ker nas veseli napredek lesnih delavcev na slovenskem jugu, in kakor je videti, bi se slovenski lesni delavci od svojih srbskih tovarišev lahko marsikaj koristnega naučili.

Socializem v Ameriki, kjer je bil dolgo precej slabotni, zadnji čas prav močno napreduje. Leta 1903. je stranka tečala 15.975 članov, leta 1907. jih je bilo 29.270, potlej pa je bil razvoj od leta do leta krepkejši in lani je bilo že 58.011 politično organiziranih članov, ki so plačevali svoje prispevke redno celo leto. Velik napredek se kaže v časopisju. V mnogih krajih so se osnovali novi listi. Največje socialistično glasilo v Ameriki je v angleškem jeziku izhajajoči »Appeal to Reason« (Apel na razum), ki je imel začetkom letošnjega svečana 475.000 naročnikov in 700.000 naklade. V strokovnih organizacijah, ki so dolgo hotele biti »nevtralne«, se močno širi socialistični duh. Stranka upa, da se bo pri jesenskih političnih volitvah in prihodnje leto pri volitvi predsednika republike številni njenih glasov zopet močno povečalo. Vse to ne bo posebno veselilo nasprotnikov socializma, ki so se leta in leta sklicevali ravno na Ameriko, češ ako se socializem tam ne razširja, kjer je kapitalizem najbolj razvit, tedaj nima bodočnosti. V Ameriki je res šlo počasneje kakor v Evropi, zato pa je razvoj sedaj tem krepkejši.

Srbski sodrugi v Ameriki so začeli izdajati svojega glasilo »Glas Narodae«.

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. Ivo Vojnovič je svoj prvi uspeh doživel v starem zagrebškem gledališču s svojo »Psyche«. To je bilo pred dobrimi dvajsetimi leti. Od tega časa je napisal marsikaj ter se povzpnil vedno višje. Njegovo najkrepkejšo delo »Ekvinokcij« smo letos videli tudi na ljubljanskem odru. Zrelo kakor je, presega Psycho kakor rodeški kolos skromno hermo. Ali vendar ima tudi ta Vojnovičev prvenec svoj pomen; ni si mogoče misliti večje razlike nego med Psycho in Ekvinokcijem. Tam aristokracičen mileu, razkošje salonov, šuštenje svilnatih oblek, vonjava parfumov, uglajenost, umerjenost — tu življenje najbolj priprostega ljudstva, do katerega je komaj komaj pokukala takozvana civilizacija, vse primarno, nebrzdano, nevkrečeno; tam konvencionalna godba dunajskih valčkov, tukaj divje bučanje morja; največja eleganca tamkaj, najbrezobzirnejša sirovost tu. Ali kljub ogromnim razlikam se vendar opaža v obeh umetniška sorodnost; umetnik, ki je ustvaril elementarno vihrajoči Ekvinokcij, je komponiral ubrano, na rokoko spominjajočo Psycho. Že v svojem prvem delu je Vojnovič pokazal, da je dramatik in zato je Psycho kljub svojim nedostatom in hibam še danes mogoča na odru in po več kakor dveh desetletjih še mlada in živa. Zakaj vse tehnične pomanjkljivosti, vsa odprta vprašanja motivacije premaguje in potiskuje v ozadje pristna dramatična sila, katero še dviga čudoviti štimung, ki ga zna avtor od začetka do konca razliti nad dejanjem. Če bi bila jugoslovanska vzajemnost nekoliko manj gostobesedna, pa nekoliko bolj stvarna, nego je pod avspicijami našega rodoljubarstva, ne bi bilo treba, da bi se Slovenci seznanjali z začetnimi deli svojih najbližjih sosedov pozneje kakor z njih najdovršenejšimi kreacijami; v naših nesolidnih razmerah moramo biti že zadovoljni, če se popravi kakšen starodavni greh. — Uprizoritev »Psyche« je zopet pokazala, da bi se z našo dramo lahko napravilo prav veliko. Vojnovičevga dela ni prištevati najlažjim; od štiri- unge je toliko odvisno, da mala aka

lahko pokvari ves vtisk, a da ni bilo takih napak, štejejo našim igralcem v veliko zaslugo. Celo aranžma salonov in ateljeja je kazal mnogo okusa in več brige, nego smo običajno navajeni v dramih. Posamezne uloge so bile v dobrih rokah. Ker se ne moremo baviti z vsako posebej, naj omenimo le tiste, ki zahtevajo od svojih nositeljev največjo poglobitev in ki so bile v vsakem oziru najbolj izdelane. Gd. Nučič je igral slikarja premišljenjo, v vsaki gesti dosledno in je znal tudi v najstrastnejših momentih ohraniti tisto umerjenost, ki jo apodiktično zahteva milieu, ne da bi bil pri tem zanemaril potrebne dramatične akcente. Njegova partnerica gdčna. Wintrova mu je bila v vsakem oziru adekvatna; njena nervozna razposajenost v prvem dejanju je bila enako virtuozna kakor komedija zaroke v drugem in izraz sreče v tretjem dejanju. Za Wando je našla gdčna. Šettilova v svojih registrih vse potrebne tone in je vnovič dokazala, da se v njej uspešno združuje talent z umetniško ambicijo, katero posveča tudi učenju jezika. Omenimo naj od ostalih sodelujočih še go. Bukšekovo, gdčno. Danilovo, gda. Danila in Skrbinska, pa če povemo, da so bile tudi epizode brižno izvedene, tedaj lahko prištevamo uprizoritev Psyche najboljšim delom naše drame. — Omeniti pa bi bilo še nekaj drugega. Gledališče ni bilo baš slabo obiskano, vendar so se opažale na nekaterih mestih jako neprijetne praznine. Psyche je delo hrvaškega pisatelja, lahko bi se torej reklo — domača stvar. In pisatelj je Ljubljancem že znan, nezaupnosti do njegovega dela ne more biti. Pa vendar ni moglo napolniti gledališča! Dan poprej je bila v nemškem gledališču premijera začetnika Ljubljancana. V javnosti je bila njegova drama neznanca. Nemško občinstvo je le vedelo, da je pisatelj ožji rojak. In gledališče je bilo nabito do zadnjega kotička, pisatelja so klicali po vsakem aktu, izročili so mu lovorjev venec, uprizorili pravcati triumph. Ali ne bi znan in po pravici priznan jugoslovanski pisatelj zaslužil, da bi mu slovensko občinstvo vsaj z razprodano hišo izkazalo pozornost? Vojnovič nazadnje lahko živi brez lovorjevih vencev, ali cele vrste praznih sedežev ne morejo povzbujati ne pisatelja ne igralcev. Ali bo zdaj, ko je Psyche imela uspeh, vsaj pri reprizi več zanimanja? e. k.

— **„Glasbena Matica“** v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 19. sušca 1910 zvečer ob pol osmih v veliki dvorani hotela »Union« koncert pod vodstvom koncertnega vodje g. M. Hubada. Sodelujejo: Orkester »Slov. Filharmonije« pomnožen z nekaterimi učitelji in gojenci »Glasbene Matice« pod vodstvom kapelnika prof. Friderik Reinerja; g. Ivo Trost, abiturient šole »Glasbene Matice« (gosi) in pevski zbor »Glasbene Matice«. Spored je sledeči: 1. a) Fran Ferjančič: Tone solnce, tone. b) dr. Gojmir Krek: Tam na vrini gredi. c) dr. Gojmir Krek: Kakor bela golobica. d) Emil Adamič: Dekletce, podaj mi roko. e) Emil Adamič: V snegu. f) Emil Adamič: Petnajst let. g) Jakob Aljaž: Divna noč. Mešan zbor. h) Jakob Aljaž: Zakipi duša mladostna. Moški zbor z baritonskim samosplovom. Samospjev poje član pevskega zbora gosp. E. Rumpelj. — 2. Mendelssohn: Koncert v E-molu za gosli, op. 64 s spremljevanjem orkestra. I. stavek: Allegro molto appassionato. II. stavek: Andante Allegretto non troppo. III. stavek: Allegro molto vivace. Igra g. Ivan Trost s spremljevanjem orkestra. — 3. L. v. Beethoven: Simfonija št. 5, op. 67. I. stavek: Allegro con brio. II. stavek: Andante con moto. III. stavek: Allegro. IV. stavek: Allegro. Začetek točno ob pol 8. Konec ob pol 10. Cene prostorom: Sedeži po 4, 3 in 2 krone, stojišča po 1/20 K, za dijake 40 h, se dobivajo pri gospe Češarkovi v Selenburgovi ulici in na večer pri blagajni. Besedilo brezplačno istotam

Kakovost odločuje!

zvezda s križcem. **MAGGI** JEVA **KOCKA**

(gotova goveja juha)

á 5 h

je najboljša!

Pri nakupu naj se pazi na ime **MAGGI** in na varstveno znamko zvezdo s križcem.

Širite, naročajte in priporočajte **„RDEČI PRAPOR“!**

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in inozemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

Sodrug, spominjajte se „Tiskov. sklada“!

Pa kaj se to pravi,
Če trebuh boli?
Pri pametni glavi:

zavžij!

Krepčilo želodca,
potrebno v vsaki skrbni hiši!

Ljudska kakovost liter K 2.40
Kabinetna kakovost . . . 4.80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt
Pisalni stroji „Adler“
Vozna kolesa.
Ceniki zastoj in franko.

ANTON ZUPANČIČ, KNJIGOVEZ, LJUBLJANA
SLOMŠKOVA ULICA ŠT. 31.

priporoča se za prijazna naročila na vsakovrstna v knjigovestno stroko spadajoča dela. — Izdeluje tudi jako okusne okvirje in passepartout, prikladne vsakovrstnim podobam.

Prvi kranjski pogrebni zavod

FR. DOBERLET

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 10.

Ustanovljen leta 1868.

Telefon šte. 97.

Prevzemajo se pogrebi, prevažanja z vozom in po železnici in oskrbujejo se tudi pogrebov se tičočih stvari v Ljubljani po najnižjih cenah. Imitirane kovinskolesne krste lastnega izdelka. Velika zaloga kovinskih krst v vseh velikostih s primerno opravo. Oskrbujejo se sveži in suhi cvetlični vencji s primernimi trakovi z napisom in brez napisa.

Natečaj.

Tržaško tajništvo splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo razpisuje mesto

uradnika,

ki mora biti popolnoma več

slovenskega in nemškega,

po možnosti tudi italijanskega jezika. — Plača po dogovoru. — Po enoletnem provizoriju sledi definitivno nastavljenje s pravico do pokojnine.

Prošnje je poslati najkasneje do

31. marca 1911

podpisanemu tajništvu.

Prednost imajo organizirani sodrugi, ki so že delovali v organizaciji.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 stekleničic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

Posesnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri Št. Petru na Krasu.

Ceno posteljno perje!
Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivoga dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2.40 K; prima polbelega 2.80 K; belega 4 K; belega puhanega 5.10 K; vefinega snežnobelega, puljenega 6.40 K; 8 K; puha sivoga 6-7 K; belega, finega 10 K; naj-finejši prani puh 12 K. Naročila od 3 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dlj, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglavnice 3, 3.50 in 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14.70, 17.80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4.50, 5.20 in 5.70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12.80 in 14.80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za nengajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

VESELO POROČILO!
posebno onim, ki se čutijo onemogle in slabotne.

Kri! in okusni zajtrk imajo tisti, ki ne pijejo drugega nego dr. pl. Trnkoczy sladni čaj, ki ga imenujemo „Sladiln“. Nasiadno in redilno živilo prve vrste. — **50% prihranka!**

Obehem senzacionalno bojkotno sredstvo proti živilskemu oduštvu. Dobiva se povsod, tudi pri trgovcu. Zavoj 1/4 kg velja 50 h. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev. Glavna zaloga v petih lekarnah Trnkoczy: Dunaj, Josefstädterstraße 30, Radetzkyplatz 4, Schönbrunnerstraße 109. — Gradec, Sackstraße 3, v Ljubljani, Kranjsko. — V lekarni Trnkoczy poleg rotovža v Ljubljani se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blag. v Ljubljani, bol. zav. c. kr. tob. tov. in bol. blag. juž. železnice.

— Izvežbane spretno —

mizarske pomočnike

za izdelovanje hišne oprave išče velika ljubljanska tvrdka. — Zaposlenost stalna. — Poizve se pri upravnistvu našega lista.

GRIČAR & MEJAČ
LJUBLJANA, PREŠERNOVA UL. 9.

PRIPOROČA V NAJVEČJI IZBERI PO NAJNIŽJIH CENAH

OBLEKE ZA GOSPODE, DEČKE IN OTROKE, POVRŠNIKE ZA GOSPODE IN DEČKE, ŽAKETE ZA DAME, PALETO ZA DAME, — PLAŠČE ZA DEKLICE. —

„SLAVIJA“ VZAJEMNO ZAVAROV. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal, le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarife za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim členom. Banka „Slavija“ je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo. Živiljske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadljive. Omotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrotelnim namenom instrejni za izboljšanje in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim členom živiljskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861.—. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštine prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Marije Terezije c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarska stavbna dela.

Lastna tovarna na Glincah pri Ljubljani.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon šte. 168.

V LJUBLJANI

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Kavarna

„Unione v Trstu“

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.